

Landschappelijke inpassing

PASTOOR DEPERINKWEG 6 EN 6A

7263 SC MARIËNVELDE

Opdracht

Landschappelijke inpassing woningsplitsing
Pastoor Deperinkweg 6 en 6a in
Mariënvelde

Mei 2020, versie 2

Opdrachtgever

Pastoor Deperinkweg 6 en 6a
7263 SC Mariënvelde

Opdrachtnemer

Locis Adviseurs
Borchgraven 2.5
7051 CW Varsseveld

Opsteller

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze opgave mag worden vervoelvoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband, elektronisch of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een geautomatiseerd gegevensbestand worden opgeslagen, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Locis Adviseurs.

Aan de inhoud van dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend, Locis Adviseurs, verwerpt elke aansprakelijkheid voor aan ander gebruik van deze tekst dan voor de situatie waarvoor hij wordt uitgebracht. De informatie in deze tekst is onder voorbehoud en kan veranderd worden zonder voorafgaande kennisgeving.

INHOUDSOPGAVE

1	Algemene gegevens	3
	1.1 Initiatiefnemer en projectlocatie.....	3
	1.2 Aanleiding en motivering	3
	1.3 Woningsplitsing	3
2	Het plangebied	5
	2.1 Situering en omgeving.....	5
	2.2 Het huidige erf.....	5
	2.3 Landschap en omgeving	7
3	Het initiatief	9
	3.1 Overzicht.....	9
4	Landschappelijke inpassing	10
	4.1 Algemeen.....	10
	4.2 Inpassingsplan	10
5	inrichting en Beheer	12
	5.1 Aanleg landschapselementen.....	12
	5.2 Beheer landschapselementen	15
	Bijlagen.....	18
1	Tekening gewenste situatie, met landschappelijke inpassing (schaal 1:1.000);	
2	Informatie inrichting en beheer van struweelhaag (St. Landschapsbeheer Gelderland);	
3	Informatie inrichting en beheer van knotbomen (St. Landschapsbeheer Gelderland);	
4	Informatie inrichting en beheer van Elzensingels (St. Landschapsbeheer Gelderland);	
5	Informatie inrichting en beheer hoogstamboomgaard (St. Landschapsbeheer Gelderland).	

1 ALGEMENE GEGEVENS

1.1 Initiatiefnemer en projectlocatie

Naam:

Adres: Pastoor Deperinkweg 6 en 6a
Postcode / plaats: 7263 SC Mariënveld

De projectlocatie is gelegen in het landelijk gebied van Mariënveld. De locatie staat kadastraal bekend als gemeente Lichtenvoorde, sectie V, nummers 397, 725 en 726.

In onderstaande afbeelding is een luchtfoto van de locatie in haar omgeving weergegeven.

Afbeelding 1: Luchtfoto projectlocatie (bron: gelderland.nl)

1.2 Aanleiding en motivering

De boerderij aan de Pastoor Deperinkweg 6 en 6a is reeds sinds lange tijd kadastraal gesplitst en wordt ook dubbel bewoond. In het bestemmingsplan is het echter nooit formeel gesplitst in 2 wooneenheden. Initiatiefnemers wensen de locatie Pastoor Deperinkweg 6 en 6a nu formeel te splitsen.

In het vigerende bestemmingsplan, “consolidatieplan Buitengebied Oost Gelre 2018”, is onder artikel 19.6.2. een wijzigingsbevoegdheid opgenomen waarmee Burgemeester en wethouders bevoegd zijn om onder voorwaarden een voormalige boerderij te splitsen in twee woningen.

1.3 Woningsplitsing

In het huidige bestemmingsplan is de volgende wijzigingsbevoegdheid opgenomen.

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd het plan te wijzigen ten behoeve van het splitsen van een voormalige boerderij in twee woningen, met dien verstande dat:

- a. *de inhoud van het te splitsen gebouw (dus zonder vrijstaande stallen, schuren en loodsen e.d.) niet minder bedraagt dan 900 m³;*
- b. *bij alle woningen 150 m² aan bijbehorende bouwwerken is toegestaan, met dien verstande dat het achtererfgebied voor niet meer dan 50% mag worden bebouwd;*
 1. *er sprake is van een landschappelijke inpassing door middel van erfinrichtingsplan; uit een door het college goedgekeurd plan voor erfinpassing blijkt dat het erf en de omliggende gronden landschappelijk worden versterkt;*
- c. *de wijziging mag niet leiden tot aantasting van landschappelijke waarden en natuurwaarden, waarvan laatstgenoemde door middel van onderzoek dient te worden aangetoond;*
- d. *de wijziging geen onevenredige aantasting tot gevolg heeft voor:*
 1. *de milieusituatie;*
 2. *de verkeersveiligheid;*
 3. *de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;*
 4. *de sociale veiligheid.*
- e. *het (wijzigings-)plan per saldo een positief effect heeft op de ruimtelijke kwaliteit van het plangebied en de omgeving. Burgemeester en wethouders kunnen voorschriften verbinden aan het wijzigingsplan ter bevordering van de kwaliteit van de omgeving.*

Afbeelding 2: planlocatie met te splitsen boerderij (bron: ruimtelijkeplannen.nl).

Eén van de voorwaarden in het geldende bestemmingsplan, zoals beschreven onder 19.6.2 onder b, betreft het opstellen van landschappelijke inpassing.

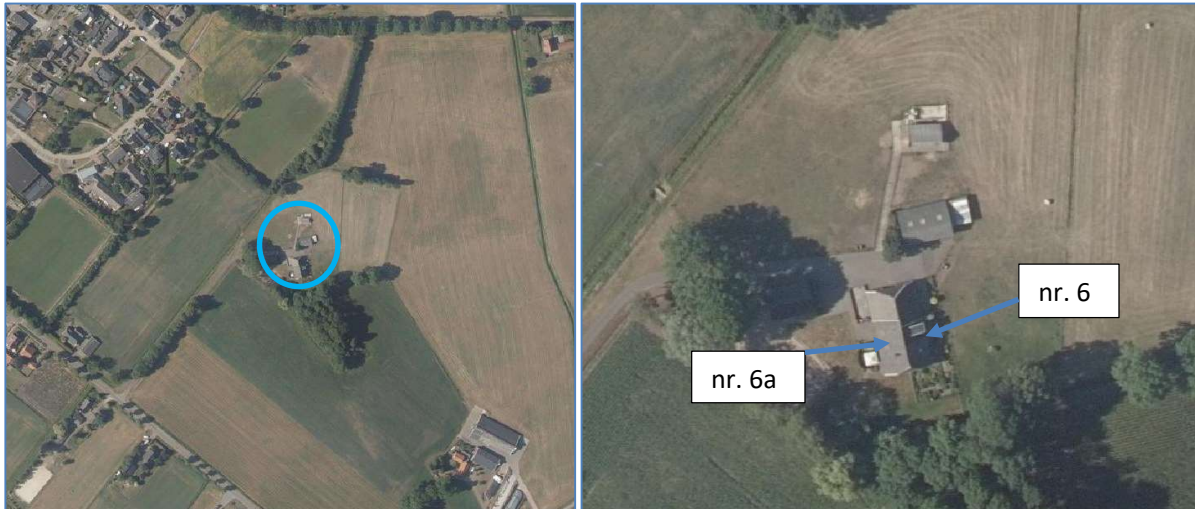
Een landschapsplan dient onderdeel uit te maken van een dergelijk formeelverzoek tot woningsplitsing. Hierin voorziet dit rapport.

2 HET PLANGEBIED

2.1 Situering en omgeving

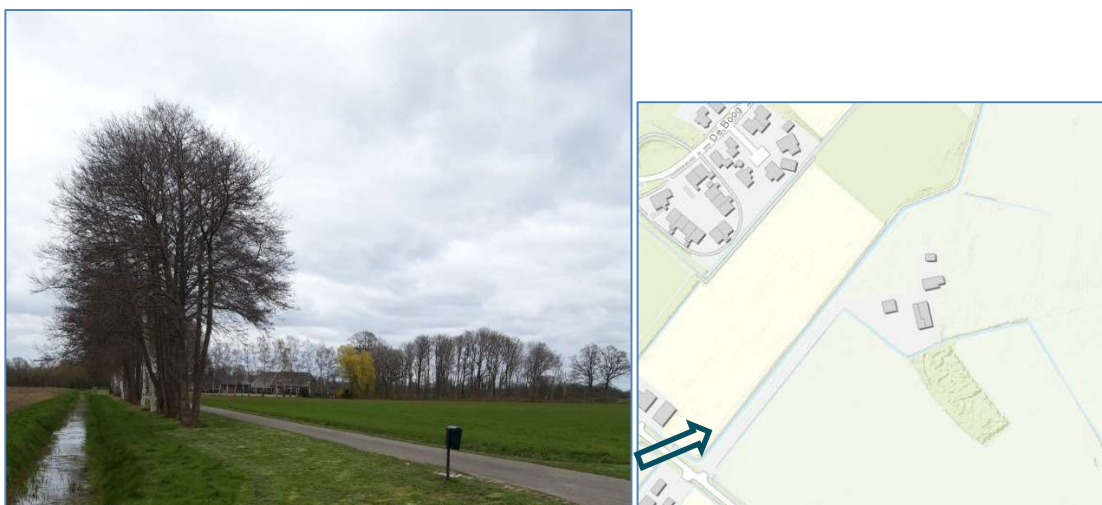
De locatie is gelegen aan de Pastoor Deperinkweg 6 en 6a in het buitengebied van Mariënveld. In westelijke richting is op circa 150 meter de buitenrand van de dorpskern van Mariënveld gelegen. OP ruim 230 meter afstand is in zuidoostelijke richting de dichtstbij gelegen (melkrund)veehouderij gelegen.

Afbeelding 3: ligging van het initiatief omcirkeld in de omgeving (links). Rechts het huidige erf (bron: ruimtelijkeplannen.nl)

2.2 Het huidige erf

Het huidige erf is rationeel opgebouwd, ten dienste van de voormalige agrarische bedrijfsvoering. Het erf wordt bereikt door een circa 200 meter lange eigen weg. De bebouwing bestaat uit het dubbelwoonhuis in de voormalige boerderij en een drietal schuren. Rondom de woningen is een eenvoudige siertuin met sierplanten gelegen. Voor de voorgevel staat een oude linde. Verdere noemenswaardige erfbeplanting ontbreekt.

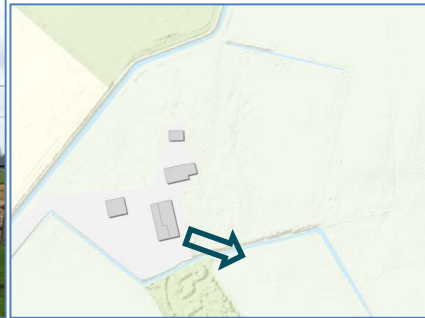

Afbeelding 4: zicht op het huidige erf vanaf de Pastoor Deperinkweg vanuit zuidwestelijke richting.

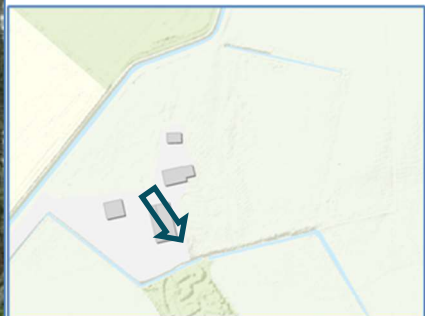

Langs de eigen toegangsweg naar het erf staat een singel, bestaande elzen en berken. Ook aan de zuidwest kant van het erf, aan de zijde van nummer 6a staat een rij berken.

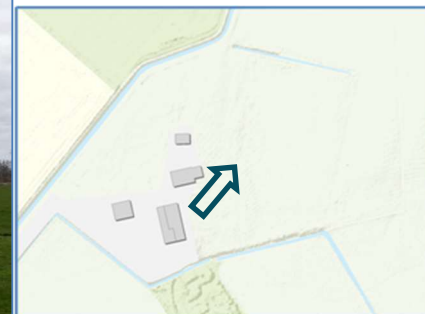
Voor de boerderij staat een bestaand bosje en ten oosten van nummer 6 staan op de erfgrans enkele eiken.

Afbeelding 5: zicht op het achtererf vanaf de Pastoor Deperinkweg vanuit zuidwestelijk richting.

Afbeelding 6: zicht op het voor de boerderij gelegen bosje

Afbeelding 7: zicht vanaf nr. 6 in noordoostelijke richting

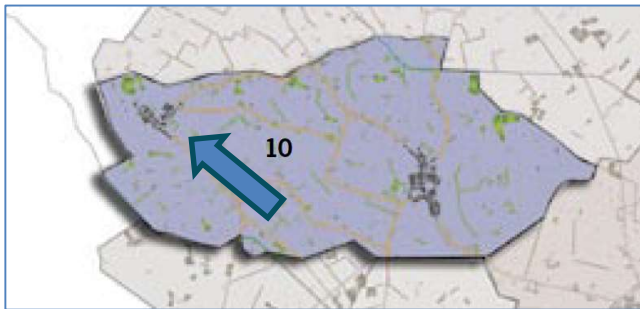

2.3 Landschap en omgeving

Historisch landschap

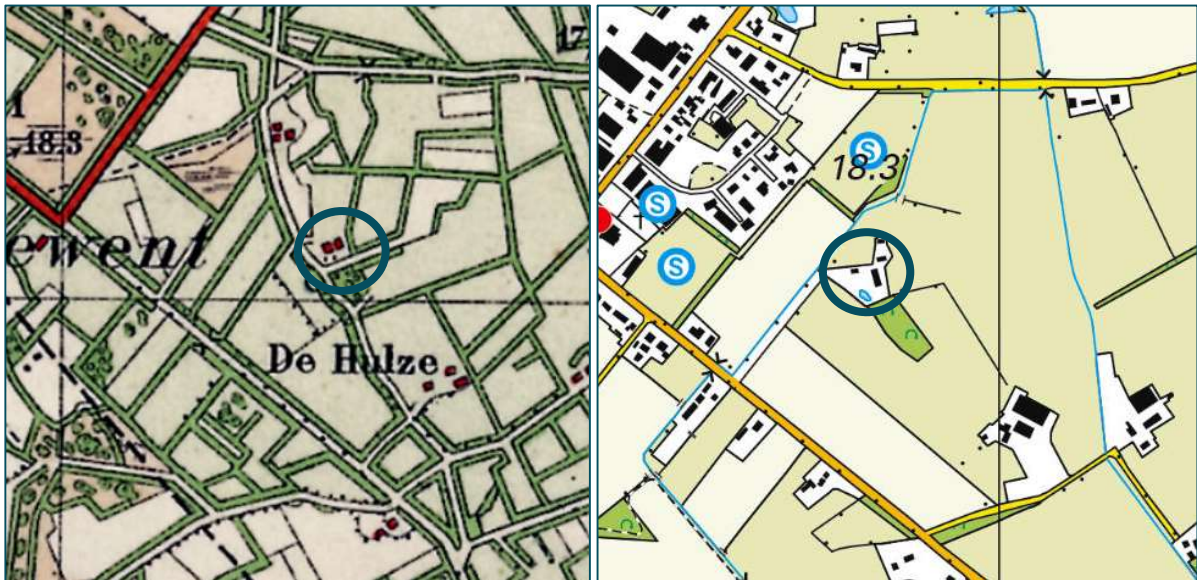
De planlocatie aan de Pastoor Deperinkweg 6 en 6a is binnen het Landschapsontwikkelingsplan van gemeente Oost Gelre, gelegen in deelgebied nummer 10: "het kampenlandschap tussen Zieuwent en Mariënvelde" (zie afbeelding 8).

Vroeger was dit kampenlandschap kleinschalig en besloten, met bosjes, erven, steilrand- en wegbeplanting. Het historische karakter van het landschap bestaat hier vooral uit het kleinschalige cultuurlandschap dat hier ooit was en uit het watersysteem, dat gekenmerkt werd door periodiek stagnerend water in de lagere delen van het landschap, eveneens kleinschalig tussen de zandruggen in. Dit gebied is bij de Ruilverkaveling Harreveld-Zieuwent jaren ('60-'70 van de vorige eeuw) vrij fors op de schop gegaan ten behoeve van de landbouw.

Afbeelding 8: de ligging van de planlocatie binnen deelgebied "Kampenlandschap Zieuwent-Mariënvelde" (Landschapsontwikkelingsplan Oost Gelre).

In de navolgende afbeeldingen 9 en 10 zijn de verschillen van voor en na deze ruilverkaveling ook in het landschap in de omgeving van de Pastoor Deperinkweg duidelijk te zien.

Afbeeldingen 9 en 10: links de ligging van de planlocatie in het historische landschap, circa 1930. Rechts de ligging in het huidige landschap (bron: kadaster, topotijdreis).

Huidig landschap

Zoals duidelijk blijkt uit de afbeeldingen 9 en 10 is het oorspronkelijke kleinschalige kampenlandschap drastisch veranderd. Door samenvoegen van meerdere percelen is de toenmalige kavelbeplanting

verwijderd en zijn de gronden in dit gebied verder ontwaterd, zodat deze beter benut konden worden. Het oorspronkelijke kleinschalige kampenlandschap tussen Mariënelde en Zieuwent is nu vrij open en bestaat merendeels uit grootschalige agrarische percelen. De nog aanwezige landschappelijke beplanting in de omgeving bestaat uit elzensingels, knotwilgen, gemengde struweelhagen en verspreidliggende bosjes. Langs de Pastoor Deperinkweg staan linden.

3 HET INITIATIEF

3.1 Overzicht

Zoals in paragraaf 1.2 beschreven wensen initiatiefnemers om de reeds jarenlang bestaande situatie, waarin de voormalige boerderij kadastraal is gesplitst in 2 woningen, nu ook formeel planologisch te regelen.

Ten behoeve van de gewenste formele splitsing zijn verder geen bodemingrepen, sloop- en bouwwerkzaamheden nodig.

De planlocatie wordt het plan verder landschappelijk ingepast (zie hoofdstuk 4).

Afbeelding 11: uitsnede bestemmingsplankaart met daarop het toegekende bestemmingsvlak “wonen” en tevens de te splitsen boerderij (bron: ruimtelijkeplannen.nl)

4 LANDSCHAPPELIJKE INPASSING

4.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt een voorstel gedaan voor het landschappelijk inpassen in de omgeving van het initiatief.

4.2 Inpassingsplan

Ten einde de te splitsen visueel en landschappelijk verantwoord in te passen, worden de volgende landschapselementen voorgesteld (zie tevens bijlage 1):

1. De aanleg van een elzensingel aan de westzijde langs de toegangsweg);
2. De aanleg van een rij knotwilgen;
3. De aanleg van (besdragend) struweel;
4. De aanplant van hoogstamfruit.

Afbeelding 12: situatie met daarop de voorgestelde landschappelijke inpassing.

De aanleg van de voorgestelde elzensingel, langs de toegangsweg vormt zowel landschappelijk als ecologisch een verbinding tussen de bestaande landschapselementen in de omgeving.

De aan te planten rij knotwilgen, vormt voor het boerenerf en het omliggende landschap een voor de streek karakteristiek en transparant landschapselement.

De voorgestelde struweelhaag, met daarin vooral besdragende struikvormers, vormt zowel landschappelijk als ecologisch een waardevol element. Dit lijnelement vormt een verbinding van het erf met de bestaande, westelijk gelegen, bosstructuur. Daarnaast zorgt deze struweelhaag voor de nodige (wind)beschutting voor de toekomstige, aan te leggen boomgaard.

De aan te leggen boomgaard zal bestaan uit hoogstam fruitbomen. Dit is goed passend bij een voormalig agrarische erf en bovendien wordt daarmee de doorkijk naar het omliggende landschap behouden.

5 INRICHTING EN BEHEER

Om het gewenste eindbeeld te bereiken zijn een aantal inrichtingsmaatregelen nodig (zie paragraaf 5.1). Daarnaast zullen de nodige onderhouds- en beheersmaatregelen getroffen moeten worden (zie paragraaf 5.2).

5.1 Aanleg landschapselementen

1. De aanleg van een elzensingel aan de westzijde langs de toegangsweg);
2. De aanleg van een rij knotwilgen;
3. De aanleg van (besdragend) struweel;
4. De aanplant van hoogstamfruit.

Ad.1 Elzensingel

Voor de aanplant van een elzensingel kan in principe aangeplant worden met 3-jarig plantmateriaal van circa 0,8 – 1,0 m (mag ook ouder, is echter niet noodzakelijk). Een elzensingel wordt in een enkele rij aangeplant. Daarbij wordt een onderlinge plantafstand gehanteerd van circa 1,0 meter.

In de bestaande situatie is langs de toerit van het erf (eigenweg) een elzensingel (gemengd met berk) aanwezig over een lengte van circa 80 meter. Deze wordt over een lengte van circa 70 meter extra aangevuld (totale lengte 150 m) met nieuwe elzen (onderlinge plantafstand ca. 1,0 m).

Afbeelding 13: voorbeeld van een elzensingel

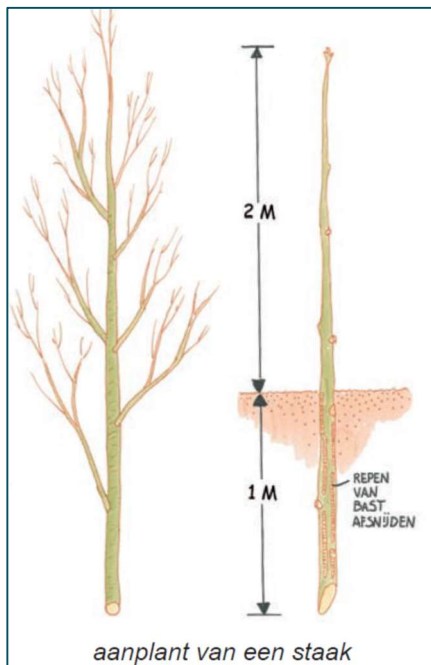
Ad. 2 Knotwilgen

Voor het planten van knotwilgen kunnen eenvoudig, zogenaamde wilgenstaken van circa 5 cm doorsnede worden gebruikt. Deze kunnen worden verkregen tijdens snoeiwerkzaamheden van knotwilgen in de buurt van de plantlocatie. Hiervoor worden relatief rechte wilgentakken met een lengte van circa 3 meter

uitgezocht. Om de wortelvorming van de staak te bespoedigen kunnen er van het ondergrondse deel enkele repen schors worden geschild. De staken worden van hun zijtakken ontdaan en door middel van een grondboor op een diepte van circa 1 meter – maaiveld geplant.

Als onderlinge plantafstand wordt 6 à 7 meter gehanteerd. Er worden circa 14 knotwilgen geplant. Zodra er in het voorjaar nieuwe scheuten aan de staak groeien worden deze verwijderd. De bovenste scheuten blijven staan en gaan de kruin vormen.

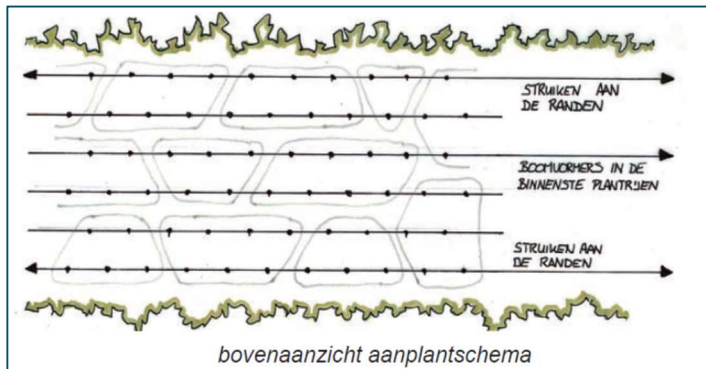
Figuur 14: het planten van een wilgenstaak (bron St. Landschapsbeheer Gelderland)

Ad.3 Struweel

Het aan te planten struweel bestaat uit circa 3 rijen gemengde streekeigen beplanting. Deze rijen worden in zogenaamd 3-hoeksverband op een onderlinge afstand van 1,5 meter geplant. De voorgestelde soorten kunnen zijn: kardinaalsmuts (struik), hondsroos (struik), veldesdoorn (struik), meidoorn (struik), gelderse roos (struik) en sprokehout (struik).

Dit plantmateriaal kan in zogenaamd 2- tot 3-jarig bosplantsoen-formaat (circa 0,6 - 0,8 meter) worden geplant (zie ook plantinstructies in bijlage 2). Dit verhoogd de kans op het aanslaan van het plantgoed. Over een lengte van circa 60 meter zal in totaal circa 120 stuks worden geplant, 20 stuks van iedere genoemde soort.

Figuur 15: een nieuwe struweelhaag wordt in zgn. driehoek-verband geplant (bron St. Landschapsbeheer Gelderland).

Ad. 4 Hoogstamboomgaard

Een hoogstamboomgaard is een karakteristiek landschapselement en wordt aangelegd met bomen waarvan de eerste takken op minimaal 1,8 m boven maaiveld zitten. Het is aan te raden om te kiezen voor oude rassen. Deze zijn veelal minder gevoelig voor ziekten.

Bij appelbomen kan een onderlinge plantafstand van 8-10 meter worden aangehouden. Andere soorten als kers of pruim kunnen op kortere onderlinge afstand van 6-8 meter worden geplant.

Het is verder verstandig een boompaal te gebruiken en de jonge bomen te beschermen tegen vraat door (klein)vee dat eventueel onder de boomgaard graast.

Tot slot inzake de aanleg

De aanleg van de voorgestelde landschapselementen kan plaatsvinden in plantseizoen, dat globaal loopt van november tot maart.

5.2 Beheer landschapselementen

Elzensingel

Een elzensingel kan men vrij laten uitgroeien tot een rij volwassen bomen.

Meer karakteristiek is het om de singel periodiek en gefaseerd af te zetten zodat zich een dichte singel kan ontwikkelen. Afzetten betekent dat de bomen eens in de 6 tot 10 jaar op circa 20-30 cm boven de grond worden afgezaagd. De bomen en struiken groeien uit zichzelf weer uit. Het dikke vrijkomende hout kan als brandhout worden afgevoerd. Het dunnere takhout kan in een takkenril worden verwerkt (zie figuur 19).

Deze werkzaamheden vinden plaats in de periode van begin november tot begin maart.

Ter bevordering van de variatie is het goed om het afzetten, gefaseerd uit te voeren. Door ieder jaar een gedeelte van de singel af te zetten, ontstaat variatie in leeftijd.

Figuur 16: elzen 3 à 4 jaar na afzetten

Knotwilgen

Knotwilgen kunnen, afhankelijk van de groeisnelheid, eens in de 4 tot 6 jaar in de winterperiode worden geknot. Daarbij worden alle aanwezige takken op de kruin, op enkele centimeters van de stam, afgezaagd. Het dikke vrijkomende hout kan als brandhout worden afgevoerd. Het dunnere takhout kan in een takkenril worden verwerkt (zie figuur 17).

Figuur 17: het knotten van wilgen (bron: internet)

Struweelhaag

Een aangeplante struweelhaag kan het best worden beheerd door middel van zogenaamd hakhoutbeheer. Daarbij wordt (een gedeelte van) de singel, afhankelijk van de groeisnelheid, eens in de circa 7 tot 10 jaar afgezet. Dit houdt in dat, alle aanwezige struiken, op een hoogte van 10-20 cm boven de grond worden afgezaagd. De achterblijvende stobben zullen het komend voorjaar uit zichzelf weer gaan uitlopen.

Figuur 18: verschil in leeftijdsopbouw van een struweelhaag waarop hakhoutbeheer wordt toegepast (bron St. Landschapsbeheer Gelderland).

Het dikke hout, dat vrijkomt bij het afzetten, kan worden afgevoerd als brandhout en het dunne tophout kan in takkenrillen (zie figuur 19) tussen de stobben worden gepakt. Hiermee wordt extra schuil- en foerageergelegenheid voor vogels en wild gecreëerd. Zorg er hierbij wel voor dat de afgezaagde stobben (welke weer uit moeten gaan lopen), voldoende licht krijgen.

Figuur 19: voorbeeld van een takkenril (bron St. Landschapsbeheer Gelderland)

Hoogstamboomgaard

Bij het onderhoud en beheer van hoogstambomen wordt onderscheid gemaakt tussen vormsnoei en onderhoudssnoei. Vormsnoei is nodig om de boom de voor zijn soort typische hoogstamvorm te laten krijgen. Bij onderhoudssnoei worden minder vitale (zieke?), minder vruchtdragende taken verwijderd.

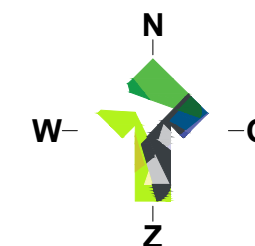
Daarmee blijven de hoogstambomen vitaal en blijven ze jarenlang vruchten dragen (zie hiervoor bijlage 5 achter deze notitie).

BIJLAGEN

1. Tekening gewenste situatie, met landschappelijke inpassing (schaal 1:1.000);
2. Informatie inrichting en beheer van struweelhaag (St. Landschapsbeheer Gelderland);
3. Informatie inrichting en beheer van knotbomen (St. Landschapsbeheer Gelderland);
4. Informatie inrichting en beheer van elzensingels (St. Landschapsbeheer Gelderland);
5. Informatie inrichting en beheer van hoogstamboomgaarden (St. Landschapsbeheer Gelderland).

- 1 = aanvullen bestaande Elzensingel
(*Alnus glutinosa*, plantafstand 1m¹)
- 2 = knotwilgen (*Salix alba*)
plantafstand onderling 6m¹, pruikhoogte 1,8-2,0m¹+ maaiveld
- 3 = aanplant struweelhaag,
besdragende soorten:
Meidoorn (*Crataegus monogyna*)
Gelderse roos (*Viburnum opulus*)
Sporkehout (*Ramnus frangula*)
Hondsroos (*Rosa canina*)
2-rijig 3-hoeksplantverband, onderling 1,5m
- 4 = aanleg hoogstamboomgaard, onderlinge
plantafstand ca. 10m¹

LOCIS
ADVISEURS

Borchgraven 2.5
7051 CW Varsseveld
Tel: 0315 - 82 01 00
Internet: www.locisadviseurs.nl

Projectomschrijving: Landschappelijke inpassingen

Datum: 11-05-2020

Schaal: 1:1000

Opdrachtgever:

Formaat:
ISO full bleed A3 (297.00 x 420.00 MM)

Tekeningnummer:
20-1832-Situatie RO

Deze tekening mag alleen vermenigvuldigd en/of aan derden verstrekt worden met toestemming van Locis Adviseurs.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland adviseert bewoners van het buitengebied over de aanleg en beheer van kleine landschapselementen om de kwaliteit van het landschap te versterken. Hiervoor is een reeks van 11 verschillende informatiebladen ontwikkeld.

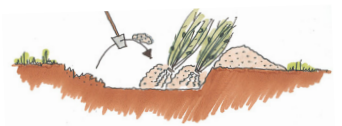
Struweelhaag

Een struweelhaag is een lijnvormig landschapselement met een aaneengesloten opgaande begroeiing van inheemse, overwegend doornachtige, struiken, die vrij uit mogen groeien. Zo ontstaat een weelderige haag in tegenstelling tot een geknipte haag. Een struweelhaag bestaat vaak uit soorten als meidoorn, sleedoorn en hondsroos.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Het aanplanten van een haag kan plaats vinden tussen november en maart, mits het niet vriest. Gebruik (als mogelijk) autochtoon plantmateriaal, wat passend is in de streek.
2. Voor de aanplant van een haag wordt vaak gekozen voor 2-jarig bosplantsoen met de maat 60-80 cm hoogte.
3. De te beplanten strook dient te worden los gemaakt, dit kan door frezen.
4. Let op dat u niet te diep plant. De diepte is afhankelijk van de omvang van het wortelstelsel. Steek een gat, (houd de grond op de schop), plaats het plantsoen zo dat alleen de wortels in het gat zitten. Gooi de grond weer in het gat, terwijl u het plantsoen vasthoudt. De grond iets aanduwen.
5. Indien u niet direct alle struiken kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de struiken met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Voor de aanplant van een struweelhaag kunt u kiezen voor het graven van een plantsleuf in plaats van het frezen van een oppervlakte.
2. Bij een struweelhaag plant u een enkele rij, voorzien van 2 struiken per strekkende meter.

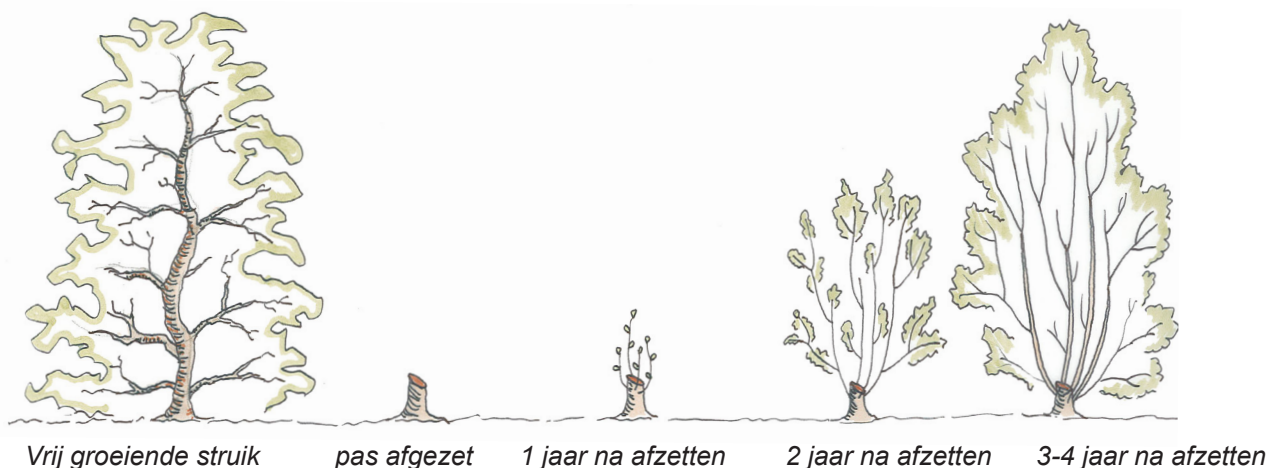

1. Plaats een afrastering op 1 tot 2 meter afstand van de haag om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste twee jaar na aanplant voldoende water in droge perioden en houd het element onkruid vrij.

BEHEERINSTRUCTIES

De struweelhaag mag vrijuit groeien tot een brede en hoge haag en wordt niet vaker dan eens in de zes jaar gesnoeid of afgezet. Afzetten betekent dat de struiken tot 10 à 20 cm boven de grond worden afgezaagd. De struiken groeien uit zichzelf weer uit. Houd het eerste jaar na afzetten de stobben vrij van onkruid. Na ongeveer 3 jaar zal de aanplant een meer gesloten karakter krijgen en kan waar nodig gesnoeid worden. Dit snoeiwerk bestaat voornamelijk uit het weghalen van takken die problemen geven. Als u er voor kiest de haag af te zetten, dan kan dat tussen de 6 à 15 jaar plaatsvinden.

Soms is er sprake van speciale beheervormen zoals het vlechten. Dit is een oude ambacht die werd toegepast om de haag ondoordringbaar te maken voor vee.

Vlechten kunnen we grofweg in twee grote groepen verdelen; namelijk het leggen en het invlechten van een haag. Invlechten gebeurt door middel van het inhakken en ombuigen van takken; leggen gebeurt door het inhakken en ombuigen van een hele struik.

Meer informatie over vlechthekken kunt u vinden op de website www.heggen.nu.

Tekst en beeld:
 Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG)
 Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.
 T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.
 Op www.landschapsbeheergelderland.nl is de hele reeks te bekijken en instructiefilmpjes.
 2019

Zorg voor ons landschap
 MAAK JE ERF GOED

Stichting Landschapsbeheer Gelderland voedt en organiseert het samenspel tussen vrijwilligers, grondeigenaren, organisaties en overheden om samen zorg te dragen voor ons karakteristieke landschap.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Knotbomen

Een knotboom is een boom die regelmatig geknot wordt op een bepaalde hoogte. Meestal gebeurt dit op zo'n 2 meter stamhoogte. Door het regelmatig terugsnijden ontstaat er na verloop van tijd op de stam een knoestige 'knot'.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

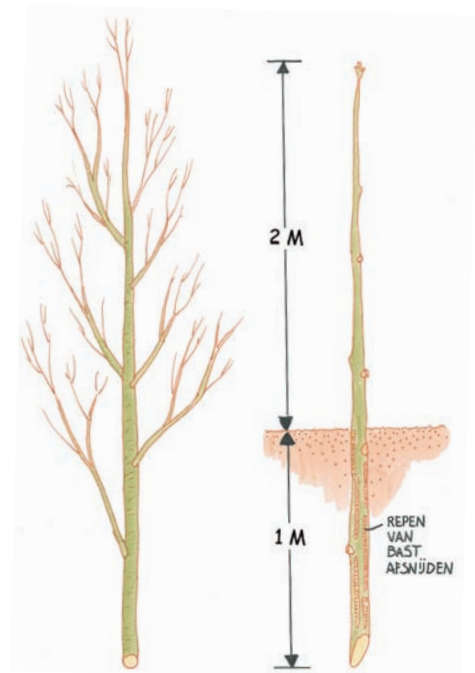
1. Het aanplanten van een knotboom kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest.
2. Voor de aanplant van een knotboom wordt, afhankelijk van de soort, gekozen voor een staak (dit is een lange tak van een bestaande wilg) of een zogeheten bewortelde stek/veer, deze is te verkrijgen bij de kweker.
3. Een staak wordt vaak met een maat van 250-300 cm hoogte aangeplant. Een bewortelde stek meestal met een maat van 250 cm hoogte.
4. Indien u niet direct alle veren kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE WILGEN

1. Het aanplanten van knotwilgen is eenvoudig. Voor de aanplant van wilgen is een staak (een tak) van een bestaande knotboom voldoende. Een staak heeft een doorsnede van ca. 5 cm.
2. De onderkant van de bast dient u gedeeltelijk te schillen. Dit betreft de eerste meter van de onderkant.
3. Het gat voor de staak kunt u boren met een grondboor. Ook kunt u kiezen voor het graven van een plantgat.
4. Vervolgens kunt u de staak ongeveer 1 meter in de grond steken.
5. Verwijder de takken van de zijkant van de staak en knot de staak op minimaal 2 meter hoogte boven het maaiveld.
6. Plant de staken minstens 3 meter uit elkaar, een afstand van 5 à 6 meter uit elkaar is landschappelijk het beste. De knotwilgen hoeven niet strak op een rij aangeplant te worden.

aanplant van een staak

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE ELZEN, ESSEN, POPULIEREN EN EIKEN

1. Voor de aanplant van elzen, essen, populieren en eiken is een bewortelde stek/veer nodig.
2. Maak voor het planten van de stek/veer een plantgat van 40x40 cm.
3. Zaag de stek/veer minimaal 2 meter boven de grond af.
4. Plant de stek/veer minstens 3 meter uit elkaar.

INSTRUCTIES NA AANPLANT

1. Plaats een afrastering op 2 meter afstand van de knotbomen, om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste 2 jaar na aanplant voldoende water in droge perioden.

BEHEERINSTRUCTIES

Houdt de eerste jaren na aanplant de stam vrij van takken en laat alleen de takken aan de top groeien. Afhankelijk van de soort kunnen knotbomen om de 4 tot 6 jaar geknot worden. Zaag de takken af tot op 2 à 3 cm van de stam, haaks op de tak om te voorkomen dat er regenwater in blijft staan. Het knotten kan het beste plaatsvinden in de periode van half november tot half maart.

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.

T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.

I www.landschapsbeheergelderland.nl.

November 2010, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap
MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Elzensingel

Rij met zwarte elzen (*Alnus glutinosa*), vaak op slootkant groeiend, ontstaan door spontaan ontkiemende elzenzaadjes. De vroegere boeren waren blij met de op hun perceelsranden kiemende boompjes en zaagden ze periodiek af voor brandhout en gebruikshout.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Het aanplanten van een elzensingel kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest.
2. Voor de aanplant wordt vaak gekozen voor een zogeheten bewortelde stek met de maat 200-250 cm hoogte vanaf de wortelhals.
3. Indien u niet direct de elzensingel kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Plant de elzensingel in een enkele rij aan met zwarte elzen (*Alnus glutinosa*).
2. Plant de elzen op een onderlinge afstand van 1 meter in een onbewerkte bodem, een boompaal is niet nodig.
3. De plantgaten dienen zo ruim te zijn dat het wortelgestel er goed in past, maak hiervoor een plantgat van ongeveer 40x40 cm.

INSTRUCTIES NA AANPLANT

1. Plaats een afrastering op minimaal 1 meter afstand van de elzensingel, om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.

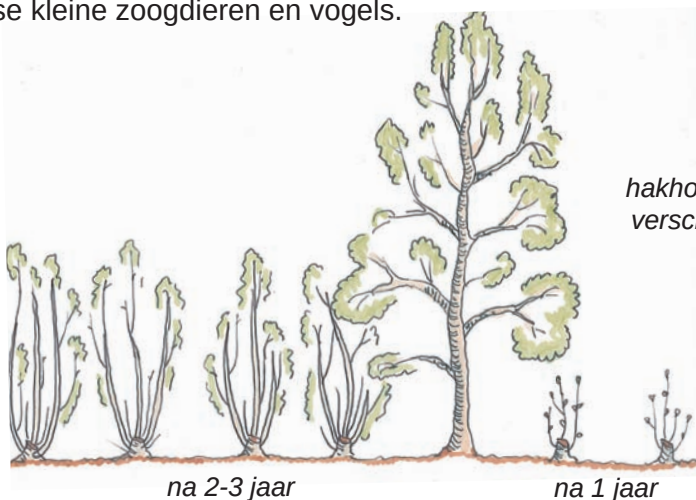
BEHEERINSTRUCTIES

Elzensingels kunt u op twee verschillende manieren beheren.

- U kunt kiezen voor een vrij uitgroeiende elzensingel, waarbij u de elzen laat uitgroeien tot volwassen bomen. In dit geval is beheer niet noodzakelijk.
- Ook kunt u kiezen voor het periodiek afzetten zodat zich een dichte singel kan ontwikkelen. Afzetten betekent dat de bomen en struiken tot 10 à 20 cm boven de grond worden afgezaagd. De bomen en struiken groeien uit zichzelf weer uit. Het afzetten dient eens in de 6 tot 10 jaar te gebeuren. De werkzaamheden dienen in de periode van begin november tot eind februari plaats te vinden. Bij voorkeur kleinschalig waarbij niet alle singels tegelijk een onderhoudsbeurt krijgen. Om de variatie in leeftijd te waarborgen dient ieder jaar, afhankelijk van het onderhoudsinterval, een gedeelte van de singel te worden afgezet. U kunt er ook voor kiezen de elzensingel deels af te zetten en enkele bomen te laten staan. Dit levert een belangrijke bijdrage in de variatie.

Het vrijkomende stamhout dient u grotendeels uit de singel te verwijderen. Het kan bijvoorbeeld dienstdoen als brandhout. Een deel van het vrijkomende stamhout kunt u op diverse plaatsen opstapelen en een deel van het tak en tophout kunt u verwerken tot een takkenril. Op die manier ontstaan schuilplaatsen voor diverse kleine zoogdieren en vogels.

Tekst en beeld:
Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.
T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.
I www.landschapsbeheergelderland.nl.
November 2010, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap
MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Hoogstamboomgaard

Een hoogstamboomgaard is een karakteristiek landschapselement, bestaande uit meerdere fruitbomen op een weide, vaak omhaagd. De eerste zijtakken groeien op minimaal 180 centimeter boven de grond uit de stam.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

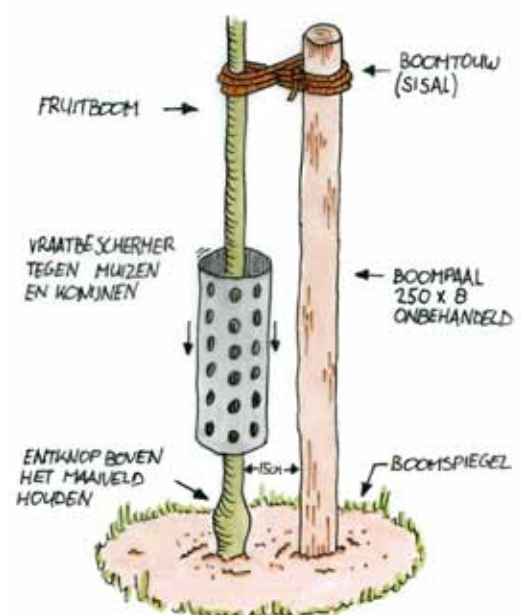
1. Het aanplanten van een boomgaard kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest.
2. Voor de aanplant van een boomgaard is het aan te bevelen om oude rassen van hoogstam fruitbomen met de maatvoering 8-10 cm omtrek te gebruiken. Oude rassen zijn vaak minder ziektegevoelig. Bestrijdingsmiddelen zijn niet nodig.
3. Indien u niet direct alle bomen kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Hoogstambomen kunnen meer dan 10 meter hoog en breed worden. Het is daarom belangrijk bij aanplant de fruitbomen op ruime afstand van elkaar te planten.
2. Plant daarom appelbomen minstens 10 meter uit elkaar, peren en kersen 8 meter en pruimen 6 meter uit elkaar.
3. Voor het planten is een ruim plantgat noodzakelijk waarin de wortels zich wijd kunnen uitspreiden. Het plantgat moet daarom een afmeting hebben van 70x70x70 cm groot. Spit na het graven de bodem van het plantgat los.
4. Plaats daarna een boompaal van onbehandeld hout naast de boom (maat 250 cm lengte bij 8 cm doorsnede), op ongeveer 15 cm van de boom, aan de kant van de heersende windrichting (zuidwesten). Bevestig de jonge boom met sisal boomtouw aan de boompaal. Knoop het touw aan de paal en draai het touw circa 3 maal in een 8-vorm om de boom. Leg een knoop in het touw om deze aan de paal te bevestigen. Snijd overtollig touw af.
5. U kunt nu het plantgat weer dichtgooien. Pas bij arme grond bodemverbetering toe door bijvoorbeeld potgrond te mengen met de grond uit het plantgat.

aanplant fruitboom

INSTRUCTIES NA AANPLANT

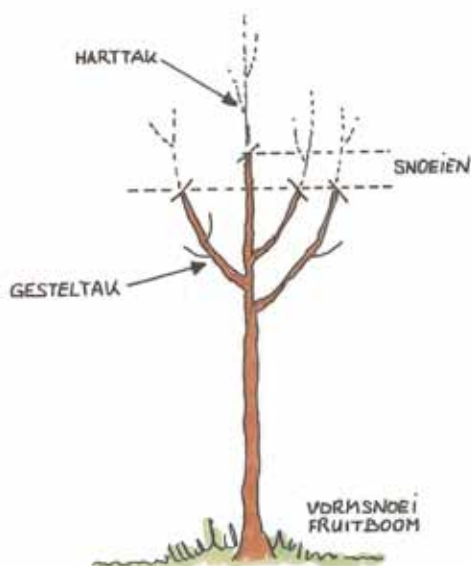
1. Plaats een boombeschermer rondom de boom, om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste 2 jaar na aanplant voldoende water in droge perioden.

fruitboom met raster

BEHEERINSTRUCTIES

Het snoeien van fruitbomen wordt al eeuwen toegepast. Het snoeien van de fruitboom in de jeugdfase wordt de vormsnoei genoemd. De vormsnoei zorgt voor een bepaald model. Wanneer dat model is bereikt volgt de onderhoudssnoei. Ook kunnen fruitbomen op verschillende manieren gesnoeid worden. Bijvoorbeeld met als doel productie of als doel het landschappelijk beeld. Landschapsbeheer Gelderland geeft basiscursussen voor het snoeien van hoogstamfruit.

vormsnoei fruitboom

Vormsnoei

De vormsnoei is vooral belangrijk bij de jonge bomen. Elke soort heeft zijn eigen specifieke vorm. Bij de appel wordt over het algemeen een bolvorm aangehouden zonder harttak. Peren vormen van nature meer een kroon met een harttak. Deze kroon krijgt meer een piramidale vorm. Nadat de fruitboom is aangeplant is het belangrijk direct de eerste vormsnoei toe te passen. Uit het gestel worden vaak niet meer dan 4 gesteltakken aangehouden, de overige takken kunnen worden weggesnoeid. Afhankelijk van de soort kunt u kiezen voor het behouden of weghalen van de harttak.

Onderhoudssnoei

Fruitbomen kunnen het beste jaarlijks gesnoeid worden. Het gaat daarbij om vervanging van minder vitaal, afgedragen vruchthout, het verwijderen van ziek hout en het verwijderen van verkeerd geplaatste nieuwe scheuten. In een regelmatig onderhouden, vitale hoogstamfruitboom zullen elk jaar nieuwe scheuten ontstaan. Een deel kan worden gehandhaafd en gebruikt als nieuwe vruchttakken. Een ander deel dient te worden verwijderd.

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.

T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.

I www.landschapsbeheergelderland.nl.

2013, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap

MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.